

Seksuelle overgrep

Dialogmøte Risør

13.mars 2019

Program for dagen

- Forståelse
- Framgangsmåter ved bekymring
- Om å snakke med barn og unge om bekymring om overgrep

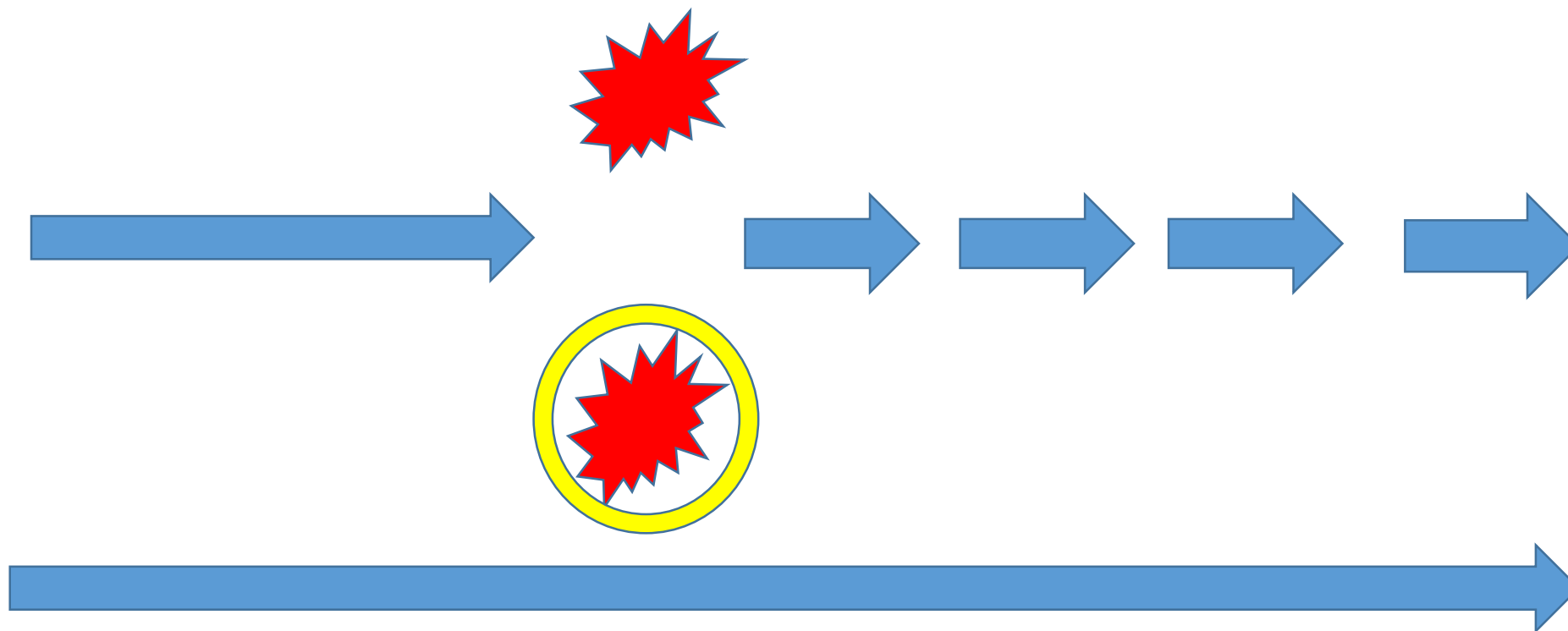
Formål med dagen

Dele kunnskap og erfaringer for bedre;

- Å forstå kompleksiteten rundt overgrep
- Å se
- Å bli trygge nok og handle
- Å utforske sammen med barnet hva de opplever og hvordan det er å være dem – slik at de kan få hjelp til å være den beste utgaven av seg selv

« Jeg var så sliten hver dag etter skolen – jeg smilte å prøvde å være best i alt – da jeg kom hjem bare gråt jeg. Jeg tenkte at det var vanskeligere å oppdage hvor skitten jeg følte meg – om jeg viste at jeg fikk til ting»

T. Furniss – en «ikke-virkelig» virkelighet

Fokus spørsmål for dagen

- Hva skal til for at jeg blir den trygge voksne som snakker med barn/unge om bekymring om overgrep
- Hva skal til for at mine ansatte/kollegaer blir den trygge voksne som snakker med barn/unge om bekymring om overgrep

Profilfilm RVTS Sør

Refleksjon

Snakk sammen med sidemannen;

- Hva tenker dere om budskapet?
- Hva tenker dere er grunnen til at vi viser denne filmen?

Oppgaver

- Fordel dere på en rekke alfabetisk utfra fornavn
- Fordel dere på en rekke utfra mye erfaring med seksuelle overgrep saker

Mye ----- ikke så mye -----nesten ikke, eller ingen

Hva er seksuelle overgrep mot barn

- **Fra sosialpsykologiske definisjoner:**

seksuelle overgrep skjer ut fra overgriperens behov, på bekostning av barnets behov

- **Fra straffelovens definisjon:**

Seksuelt krenkende handlinger eller andre uanstendige handlinger

Seksuelle handling

Seksuell omgang

Omfang

Buf-direktoratets hjemmeside pr. 06.11.2017

- Mer enn **1 av 5 norske kvinner** og nesten **1 av 10 norske menn** utsatt for en eller annen form for seksuelt overgrep før fylte 18 år
- Før fylte 13 år: 10% av kvinnene og 3,5 % av mennene

Nova-rapporten 2007: 15% av jentene og 7% av guttene

- 7%=202 av 2888 gutter i avgangsklasser ved 67 videregående skoler i Norge rapporterer at de er blitt utsatt for **«grove seksuelle krenkelses, inkludert voldtekt/voldtektsforsøk»**
- **202 gutter er 7 skoleklasser av 29 elever**

Hvem er de utsatte barna

- Særlig sårbare; litteraturen beskriver

Barn som lever med foresatte med rusmisbruk, psykiske problemer, voldelig adferd – voksne som ikke evner og ivareta og beskytte

Barn med ulike typer funksjonshemming

Barn som tidligere har vært utsatt for seksuelle overgrep – eller som har mødre som har vært utsatt

Enslige mindreårige asylsøkere og flyktninger

Barn med enkelte etniske og religiøse kulturer – tvangsgifte i tidlig alder – omskjæring

Det er være liten kan være sårbart i seg selv

Hvem er disse barna.....

- Erfaring tilsier imidlertid at en rekke barn utsettes for overgrep selv om de ikke faller inn under noen av de sårbare gruppene

Når barn blir utsatt for overgrep fra personer de er i nære relasjoner til utnyttes forbindelsen som allerede eksisterer mellom dem og barnet

Barna blir sårbare og er i en risikosituasjon uavhengig av psykiske, fysiske, kognitive og sosiale ressurser.

Hvem forgriper seg seksuelt på barn

- Ingen homogen gruppe
- Flest menn
- Alene og flere i sammen
- 1/3 av alvorlige overgrep i Norge blir begått av personer under myndighetsalder

Viktig at vi ikke forestiller oss at de som misbruker barn kun er overgripere, da blir vi blinde for at dette kan være personer med høy sosial status, personer i vårt nettverk og personer som er anerkjent og godt likt

Usynliggjøringsprosesser og mekanismer

- Langvarig taushet – gjennomsnittlig 17 år (Svikt og svik, Steine 2016)
- Forståelse og språklige begreper – å forstå hva som er normalt og unormalt når det skjer i nære relasjoner fra barnet er liten
- Barn som utsettes for seksuelle overgrep får erfaringer de aldri tidligere har opplevd, aldri sett eller hørt snakk om – vokssensexualitet som de ikke er utviklingsmessig eller modne til å forstå – derfor ikke begreper eller forståelse av hva de opplever
- Skam og skyldfølelse – viktigste blir å holde det skjult og hemmelig

Skader og konsekvenser

- Barnet kan skades på områder som er helt sentrale for deres utvikling og da er det ingen grenser for hvordan skadene kan komme til syne

- Hva forstår vi det ut fra: Blant annet

Utviklingspsykologi

Tilknytningsforskning

Nevrologisk og nevrobiologisk forskning

Stressforskning

Traumeforskning

Psykosomatisk forskning

Disse supplerer hverandre i en ny forståelse av hvordan barndomskrenkelser kan skade utviklingen hos barn

Denne fellesforståelsen kaller vi i dag **Traumeforståelse**

Barns smerteutrykk

- En forståelse:

Å se bak adferden – du må ha en god grunn.. tanken

Kids do well if they can

Normale reaksjoner på vanskelige hendelser

Å forstå barnet i lyset av hva det har opplevd/opplever

Da må vi utforske sammen med barnet for å finne ut av hva de opplever og hvordan det er å være dem

Framgangsmåter ved bekymring

- Muligheter: jobber med barn – ser barn over tid – er god på barn – kan mye
- Ansvar: Ulike ansvar utfra hvor du jobber – lovverk
- Plikt: Oppmerksomhetsplikten – meldeplikt – opplysningsplikt – avergerplikt – undersøkelsesplikt - etterforskningsplikt

Om å utforske barns livsverden

- Å se: Du ser det ikke før du tror at det skjer – nå vet du at det skjer
- Å forstå: Kompleksitet – å forstå barn i lyse av hva de har opplevd/opplever - traumeforståelse
- Å handle: Å utforske nok - å vite hvor jeg skal gå

Oppgave

- Anerkjennende intervju – lære av gode erfaringer

To og to intervju hverandre utfra guiden skriv stikkord – 10 minutter til hver

Del erfaringene på bordet 10 minutter

Om å snakke med barn om bekymringen – vold og overgrep

- Samtaler med barn: SNAKKE - snakkemedbarn.no
- Om å utforske nok til å vite hva jeg skal gjøre

Egne reaksjoner

- Refleksjon
- Når den voksne blir stresset
- Når den voksne blir beveget – viser følelser
- Når den voksne blir vippet av pinnen
- Når den voksne blir irritert

Hvordan reagere du

Forberedelse

- Hvordan er min opplevelse av situasjonen/bekymringen
- Hvilke holdninger og følelser framkaller den hos meg
- Hvordan påvirker den meg følelsesmessig
- Hvordan er det for meg å snakke med dette barnet – temaet
- Hvordan kan jeg forberede meg
- Hva trenger jeg for å møte dette barnet på en best mulig måte
- Hvilke spørsmål og formuleringer kan være gode
- Hvor skal vi snakke sammen

Forberedelser oppsummert

- Hvordan er min opplevelse av situasjonen/bekymringen
- Hvilke holdninger og følelser framkaller den hos meg
- Hvordan påvirker den meg følelsesmessig
- Hvordan er det for meg å snakke med dette barnet – temaet
- Hvordan kan jeg forberede meg
- Hva trenger jeg for å møte dette barnet på en best mulig måte
- Hvilke spørsmål og formuleringer kan være gode
- Hvor skal vi snakke sammen

Forberedelse

- Refleksjon
- Hvilke forberedelser gjør du allerede i forkant av en samtale
- Fikk du noen ideer til gode forberedelser i filmen - hvilke

Kontaktetablering

- Hva gjør du når barnet er urolig
- Hva gjør du når barnet tar styringen
- Hva gjør du når barnet unnviker kontakt

Introdusere tema

- Hvordan er det for deg å introdusere for et barn når bekymringen er overgrep
- Hvordan kan du forberede deg

Åpne spørsmål

- Hva er åpne spørsmål og bruker jeg det når jeg snakker med barn generelt
- Hvordan kan åpne spørsmål bli en del av mitt naturlig kommunikasjonsmønster
- Hva kan åpne/fremme at barnet forteller

Trygge

- Vise og formidle at du tåler barnets fortelling og opplevelse at det er trygt å fortelle til deg
- Normalisering- at du snakker med mange barn – at andre har opplevd overgrep – anerkjenn følelsene også skyld og skam
- Vær tydelig på hvordan du kan hjelpe og hvordan du kan støtte barnet at du vil være der framover men kan trenge hjelp fra andre
- Vær deg selv helt på ordentlig
- Hva la du mest merke til – hva ble viktig for deg

Unnvike

Barna -Hvorfor forteller de ikke:

- Frykt for hva som kan skje med dem og familien
- Minnene kan virke uvirkelig og avspaltet
- Skam, skyld og tabu
- Vonde hemmeligheter
- Represalier –trusler
- Vet ikke at det de voksne gjør er galt, har ikke ord

Voksne:

- kan være vanskelig å tro det og forholde seg til det kontrollert
- Naturlige reaksjoner/aversjoner, vegring og unngåelse

Viktig å ta med seg at barn har ingen plikt til å fortelle – de bestemmer hva de skal si – vårt ansvar er å legge til rette slik at barn får god anledning til å fortelle

Utforske

- Fra forklarerrollen til utforskerrollen

Hva ble viktig for deg i filmen?

Hvor mye skal jeg utforske?

Om å informere foreldre – og melding til barneverntjenesten

- Når en er bekymret for om et barn er utsatt for vold/overgrep skal en ikke kontakte foreldrene, men melde fra til barneverntjenesten i kommunen – i de fleste kommuner er det barneverntjenesten som anmelder til politiet
- Det er barneverntjenesten som avgjør når og hvordan foreldrene kan informeres
- Beskrivelse av bekymringen fra den som kjenner barnet best
 - Hva har ført til bekymring
 - Hvordan er informasjon kommet fram - dokumentere

Om å melde til barneverntjenesten

- Avdekkingsamtaler i barneverntjenesten – når barnevernet avdekker at barn kan være utsatt for vold eller overgrep er det hensiktsmessig at de kontakter politiet for å avklare om saken skal anmeldes
- Hva som skal gjøres og hvordan
- Samhandling underveis – begge veier

Retningslinjer for samarbeid mellom barneverntjenesten og politi/barnehus i saker om vold og overgrep mot barn – vært på høring – under utarbeidelse

Om å melde til politiet

- Etterforskning
- Tilrettelagte avhør ved Statens Barnehus
- Tverretatlig samarbeid

Fokusspørsmålene

- Hva skal til for at jeg blir den trygge voksne som snakker med barn/unge om bekymring om overgrep
- Hva skal til for at mine ansatte/kollegaer blir den trygge voksne som snakker med barn/unge om bekymring om overgrep

“Mening skapes
gjennom forståelse.
Det gir mulighet
for en helt ny fortelling
om den enkeltes liv.”

Regionalt ressurscenter om vold,
traumatisk stress og selvmordsforebygging

www.rvtssor.no